

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravnništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroska cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

50. številka.

Maribor, dne 15. decembra 1927.

61. letnik.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Ženevsko ozračje.

Pripombe k zasedanju sveta Društva narodov.

Pretekli teden je v Ženevi zboroval svet Društva narodov. Bilo je 48. njegovo zasedanje. Ta zasedanja so predvsem posvečena rešitvi zadev, ki se iz raznih strani Evrope in sveta predložijo Društvu narodov. Ker se na takem zasedanju zberejo odgovorni zastopniki raznih držav in voditelji njihove zunanje politike, se med njimi vršijo razgovori ne samo o stvareh, ki so predložene Društvu narodov, marveč o vseh važnejših vprašanjih mednarodne politike.

Rumunsko-madžarski in poljsko-litovski spor.

Na tem zasedanju se je svet Društva narodov bavil z dvojnim sporom, nastalim med evropskimi narodi: prvi se tiče Rumunije in Madžarske, drugi pa Poljske in Litve. — Madžarska se je pritožila proti Rumuniji radi tistih madžarskih veleposestnikov, ki so optirali za Madžarsko, imajo pa svoja veleposestva na Sedmograškem in drugod, vobče na državnem ozemlju sedanje Rumunije. Rumunska država je ta veleposestva podvrгла agrarni reformi in razdelitvi po določbah mirovniških konferenc in v Rumuniji veljavnega agrarnega zakona. Madžarski veleposestniki so se vsled postopanja rumunske države čutili prizadete v svojih posestniških pravicah ter so se preko Madžarske pritožili zoper Rumunijo. Svet Društva narodov o tem sporu še ni prinesel končnoveljavne rešitve, marveč je stvar za sedaj še pustil razgovoru med Madžarsko in Rumunijo, pričakujoč, da se bosta ti dve državi same složili.

Resnejšega značaja je spor med Poljsko in Litvo. Ta spor ni od včeraj, marveč obstoja tako dolgo, kakor dolgo obstojita ti dve državi. Litva je mala država, ki leži ob Vzhodnem morju med Nemčijo, Rusijo in Poljsko. Poljska ni bila Litvi nikdar posebno naklonjena, ker ji Litva zapira pot do morja. Ako bi ozemlje sedanje Litve pripadalo Poljski, bi ona segala do morja. Pred nekaj leti je poljski general Zeligowski napravil s poljskimi četami sunek proti mestu Vilni, ki ga je prej Litva štela za svoje, ter ga zasedel. Čeprav je veleposlaniška konferenca v Parizu poljsko osvojeenje Vilne odobrila, se Litva s tem ni nikdar sprijaznila. Od takrat so odnošaji med Poljsko in Litvo prekinjeni in vlada med obema državama nekako vojno stanje. Predsednik litovske vlade Woldemaras, ki je v državi uvedel vojaško-fašistovsko diktaturo, obtožuje pred Društvom narodov Poljsko, da hoče osvojiti celo Litvo. Njegovim prote-

stom sta se pridružili Rusija in Nemčija, ki nočeta dovoliti, da bi se Poljska z zasedbo Litve vrnila med Nemčijo in Rusijo. Poljska pa pred Društvom narodov in vso javnostjo zatrjuje, da nima nobenih sovražnih namenov proti Litvi, marveč da hoče z njo v miru živeti. Tako se bo ta spor, o katerem so zlasti nemški in ruski časniki pisali, da ogroža mir v Evropi, mirnom potom poravnal.

Razgovori med vodilnimi evropskimi državniki.

Decembersko zasedanje Društva narodov je videlo v Ženevi tudi takšne goste, ki ob sličnih prilikah niso v Ženevi, ker niso člani Društva. To so bili Rusi in zastopniki Zedinjenih držav Severne Amerike. Ti izredni gostje niso bili prišli na zasedanje sveta Društva narodov, marveč so se udeležili, kakor smo že zadnjič poročali, zborovanja pripravljalne komisije za razoroženje. Zastopnik boljševiške Rusije Litvinov, ki je pomočnik ruskega zunanjega ministra Čičerina, je pripravljalni komisiji predložil najradikalnejši načrt, da se naj razorožitev v popolnem obsegu takoj izvrši po vseh državah ali vsaj v teku 4 let.

Litvinovu ni bilo glavno, da je pripravljalni komisiji predložil tako radikalni načrt, ki ga celo Rusija sama ne bi hotela izvršiti, njegov poglavitni namen je bil, da pride v dotiko z odgovornimi voditelji francoske in angleške zunanje politike, g. Briandom in g. Chamberlainom. To se mu je tudi posrečilo. Z Briandom ni bil račun tako težak, ker je Francoska v diplomatskih zvezah z boljševiško Rusijo, veliko težje je bilo razračunavanje z Angleško, s katero so vsi odnosi boljševiške Rusije prekinjeni. Pa vendar sta se Chamberlain in Litvinov lepo mirno razgovarjala celo uro in še več. Ko sta se razšla, sta v javnosti dala izjavo, da tekom razgovora še nista mogla najti podlage za sporazum. Tega tudi nihče ni pričakoval. Med Anglijo in Rusijo je toliko odprtih in perečih vprašanj v Evropi in Aziji, da se ne more tako kmalu priti do poravnave. Storjen pa je prvi korak v veliki napetosti, ki je doslej vladala med Anglijo in Rusijo.

Tako vpliva ženevsko ozračje blagodejno na državnike ter povečuje njihovo naklonjenost za razgovore in sporazume. Samo Mussolini noče iti v Ženevo. Njemu fašistovskemu diktatorju in propovedniku vojne, ženevsko ozračje, ozračje miru, sporazuma in sprave, očitno ne ugaja.

Pogajanja z Avstrijo radi tržovske pogodbe prekinjena, pa se bodo nadaljevala.

Pogajanja za obnovev in spremenitev tržovske pogodbe med našo državo in Avstrijo, katere so se v drugi polovici meseca novembra vodila v Beogradu, so bila dne 3. decembra prekinjena. To prekinjenje je dokaz, da se zastopniki jugoslovanske in avstrijske vlade niso mogli med seboj zediniti. Naši zastopniki niso mogli sprejeti avstrijskih zahtev, avstrijski pa niso sprejeli naših.

Do sporazuma ni moglo priti radi tega, ker se je spreminila podlaga za trgovinsko pogodbo. Avstrija zahteva dva-, tri-, celo šestkratno povišanje svoje uvozne carine na našo govejo živino, na svinje, konje in žrebeta, na svinjsko in goveje meso ter mesne izdelke, na žito, moko itd. Če se ugoditi tem zahtevam, bi se iz Slovenije ne mogla izvažati niti goveda in telet niti konjev in žrebet in ne prašičev. Kaj bi to pomenilo za našega kmeta, ni treba posebej poudarjati.

Kar se tiče prašičev, smo leta 1926 skozi Maribor v Avstrijo izvozili 26.000 peršutnikov (mesnatih prašičev) in samo 16.000 prašičev za špeh. Mesnati prašiči gredo iz Slovenije in nekoliko iz hrvaškega Zagorja, prašiči za špeh pa se izvažajo iz ostalega dela Hrvatske ter iz Srbije in Vojvodine. Če bi bil s povišano izvozno carino v Avstrijo otežkočen ali celo onemogočen izvoz mesnatih prašičev, bi s tem veliko trpela svinjereja Dolenjske in mnogih delov Štajerske.

Naša konjereja se že nekaj let nahaja v težki krizi, ker ne more za primerno ceno vnovčiti svojih žrebet. Vendar je še bilo nekaj izvoza konj. Tako je n. p. r. leta 1926 šlo v Avstrijo 5672 konj, četudi je avstrijska uvozna carina znašala za žrebeta do 2 let 50, za konje nad 2 leti pa 100 zlatih kron. Sedaj zahteva Avstrija, da se ta carina zviša na dvojno mero. S tem bi bil izvoz naših konj v Avstrijo naravnost preprečen.

Avstrija hoče zvišati uvozno carino tudi na govejo živino, na sveže meso, govedino in svinjino, na mesne izdelke, tudi na žito in moko.

Razumljivo je, da naša delegacija, ki je v Beogradu vodila pregovore z avstrijsko delegacijo, ni mogla pristati na avstrijske zahteve. Vsled tega je prišlo do prekinjenja razgovorov, ker so avstrijski zastopniki izjavili, da nimajo pooblastila za dovolitev večjih koncesij, vsled česar so odpotovali na Dunaj, da se posvetojujejo z avstrijsko vlado.

Prekinjenje pogajanj za trgovinsko pogodbo z Avstrijo ne znači, da so ta pogajanja popolnoma pretrgana. Pogajanja se bodo nadaljevala, in sicer najbrž na Dunaju.

O stanju pogajanj med avstrijsko in našo delegacijo se je izjavil avstrijski trgovinski minister dr. Schürff. Rekel je, da so razgovori rodili sporazum ali vsaj približanje v nekaterih točkah. Gre predvsem za carino na moko, na cement, žvepleno kislino, Glavberjevo sol itd. Nerešene in sporne so ostale avstrijske zahteve za carino agrarnih pridelkov, zlasti carinske postavke za kladno živino, mesnate

Stefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarsčine prevedel Fr. Kolenc.

Dalje.

Srd Amerike je dosegel višek in tudi koncert svetovnega častništva je pihal alarm zoper rumeno raso, da je brez diplomatičnih formalnosti začela novo vojno, — šele takrat sta začudeno obmolknili Amerika in človeštvo, ko so antene radija na marconskih točkah ujele grozote nagaške katastrofe...

Po molku, ki je pretresel svet pa je Amerika zaukala: »V San-Francisku je nastopil beli bog, v rokah drži uničujočo smrt in klubuje rumenemu vragu.« Overtona so proslavljali kot narodnega junaka, temno himno listov pa je uravnavanje Brinkleyjeve izjave, ki je predložila svetovno nevarnost in je položila resen temelj diplomatičnim razpravam: Strela in plin. — Katero je bolj hitro, bolj uničujoče in strašnejše orožje? Strela v trenutku mori: žarek, ki sam sebe oplaja v dimenzijah daljav; in plin... ako se začne gibati, ga človeška znanost ne ustavi...

Anglija, ki se je predvsem bala za svoj svetovni položaj, je uslužno sprejela posredovalno vlogo in je s taktičnim popisovanjem vodila pomirjevalno akcijo. Odposlanci Amerike in Japonske so se srečali sredi Tihega morja na nekem angleškem Dreadnoughtu blizu Hawai-otočja, da bi pretresli mednarodni konflikt, v resnici pa zato, da bi storili potrebne korake za odvrtitev svetovne katastrofe. Posvetovanje je v imenu Anglije otvoril lord Brandbury.

— Zadeva Amerike in Japonske v tem trenutku ni zadela le interesov obeh velikih narodov, marveč od nje zavisi usoda celega sveta, — je izjavil mirno, ko da je govor le o dobropremišljenem bušineju. — Že od nekdaj je gotovo, da si stopita Amerika in Japonska nasproti in da pričakujeta le primerno priliko in trenutek, ko nasprotje, ki je med njima, lahko izbruhne in lahko udarita druga na drugo, v skladu, da si z rasnimi in narodnimi interesi,

z orožjem priborita pravico do svetovnega gospodstva. Toda obe sili sta slučajno ali po načrtu prišli v posest orožja, ki spravlja v nevarnost ne le njuno, marveč usodo vsega človeštva. Uspehi, ki so slučajno prišli v javnost, dajo sklepati na tako velik razvoj moderne vojne tehnike, ki možnost nove vojne popolnoma izključa.

Hata Jyrosi, načelnik japonskega sveta, je z dvema tovarišema skrivnostno nepremično sedel na mestu.

Visoko spoštovani gospodje, zbrali smo se, da preiščemo incident, ki se je pojavil med Ameriko in Japonsko — je končal predsedniški otvoritveni govor lord Brandbury. — Upam, da noben član razsodišča ne bo delal ovir za dosedo našega plemenitega in lepega cilja, da bi poravnali nasprotja, ki so se poostriala med obema velesilama. Prosim mr. Smolinga, da poda svoje predloge!

Vodja delegacije Zedinjenih držav je razgrnil zapiske in se je hladno in mirno dvignil. V mrzlem, logičnem govoru je obdolžil japonsko cesarstvo, da je vključ mednarodno določenim in sprejetim diplomatičnim pravilom nepričakovano in presenetljivo na Zedinjene države naperila svoje nepoznane orožje. O podrobnostih napada, ki nima sebi enakega, je le na kratko poročal, saj je svetovna štampa v groznih poročilih obširno poročala o katastrofi v San-Francisku. Zedinjene države pričakujejo, da japonsko cesarstvo da primerno zadoščenje in odškodnino za vse žalitve, katere je eden njenih sinov bodisi iz osebnih, bodisi iz narodnih ali rasnih vzrokov zagrešil zoper Zedinjene države, odnosno zoper belo raso. Vojna flota Zedinjenih držav je pripravljena, da zasede japonske vode, ako ne dobi primernega zadoščenja in Zedinjene države bo podpiralo vse človeštvo, ako bi moralo z orožjem uveljaviti svoje žaljene pravice, vsi evropski in ameriški narodi, katerih moč in obstoj Zedinjena postavljajo v nevarnost s svojim novim električnim topom...

— Upam, da do tega ne pride, — je menil predsednik lord Brandbury — Japonska, ki je že zdavnaj stopila v svetovno društvo kulturnih narodov, gotovo da najdalekosežnejše zadoščenje, že zato, da se opraviči pred svetom.

— Japonska od strani Zedinjenih držav čaka zadoščenje in sicer pri najbolj popolnih moralnih in materijalnih pogojih, ker je bilo uničenje Nagasaka sklenjen in naprej premišljen napad, — je javil Hata Jyrosi.

— To je bil le odgovor na katastrofo v San-Francisku, toda brez vednosti Zedinjenih držav, — je vsekaj vmes mr. Smoling. — Uničenje San-Franciska se je prej zgodilo, napad je začela torej Japonska...

— Protestiram zoper to domnevo, — je naglašal Hata Jyrosi — ker Japonska ni vedela za to, kar se je zgodilo. To je sploh jasno iz mr. Brinkleyjeve izjave, ki trdi isto kaj: da je dvojna nesreča, ki se je zgodila, greh dveh nepremišljenih bistroumnežev...

— Jaz tudi tako mislim, — je izjavil predsednik. — Predno pa začnemo stvarno razpravo o predstojajočih nasprotjih, prosim zastopnika obeh velesil: kaj se je dosedaj storilo z ozirom na oba zločina...

— Zedinjene države so zasedle Overtonov plinski regulator, — je rekel mr. Smoling. — Kolikor vem, Japonska dosedaj ni storila ničesar...

Hata Jyrosi je mirno kimal.

— Naša rasna in narodna zavest je mnogo bolj razvita, ko da bi držali zasedbo žit potrebno. Mutsuhito Dsainova velikanška izjavnja je tako last Japonske in izjaviti moram: kolikor koli se zadeva potom razpravljanja razvije, brodovje Zedinjenih držav ne bo zasedlo japonskih voda.

Osupnili so.

— Raje bi videl, da v moji izjavi ne vidite sovražnega značaja — je nadaljeval Hata Jyrosi, — povedati pa moram: japonsko cesarstvo se ničesar ne zбоji, tudi novega orožja ne, ki ga imajo Zedinjene države v lasti, ako pride do tega, da bi morala nasproti njim obraniti svoje interese in pravice...

— In človeštvo? — se je zaskrbelo po dvorani mrmranje.

— Japonska na noben način ne izpusti iz vida onih velikih ozirov, ki se nanašajo na vprašanja življenjskih in svetovnokulturnih interesov bele rase, obenem pa računati tudi z okolnostmi, ki postavljajo v nevarnost lastne svetovnogospodarske interese, kakor se je za to dalo razbrati iz mr. Smolingove pretnje. Brodovje Zedinjenih držav nikdar ne doseže japonskih voda...

— In plinski regulator? — se je nervozno stresel mr. Smolingov glas.

— Uničenje Nagasaka priča, da bi »Rumeni križ« plinskega regulatorja lahko izvršil uničevalno delo, —

praišče, meso in konje, pa tudi zahteve jugoslovanske vlade o spremembah carine za industrijske produkte. Stališče avstrijske delegacije je bilo, tako je rekel minister Schürff, določeno po tretji carinski noveli (novem zakonu), ki hoče zaščititi domače poljedelstvo.

Pogajanja za trgovinsko pogodbo med Avstrijo in našo državo so važna, ker je znašal celokupni uvoz Avstrije v Jugoslavijo 1533 milijonov dinarjev, celokupni izvoz Jugoslavije v Avstrijo pa 1609 milijonov dinarjev. Pri uvozu Avstrije v Jugoslavijo je s sedanjo pogodbo kritih 775 milijonov dinarjev, pri jugoslovanskem izvozu v Avstrijo pa 876 milijonov. Te številke bi se, ako bi se obojestranske zahteve izpolnile, bistveno spremenile. Če bi Avstrija sprejela vse jugoslovanske zahteve ter tako prenehal izvoz industrijskih pridelkov iz Avstrije, bi avstrijsko gospodarstvo pri izvozu izgubilo 311 milijonov dinarjev, Jugoslavija pa bi pri izvozu agrarnih pridelkov v Avstrijo izgubila 395 milijonov. Pri pogajanjih gre za to, da bi se primanjkljaj pri izvozu na obeh straneh zmanjšal.

Pogajanja se bodo najbrž tekom tega meseca nadaljevala na Dunaju. Do tedaj bo avstrijska vlada ostala v živah nem stiku s pristojnimi gospodarskimi zbornicami in z industrijo, da bo za nadaljna pogajanja oborožena in krita. Kar se tiče možnosti rešitve teh pogajanj, je minister dr. Schürff izjavil, da so tri možnosti: 1. ohranitev sedanjega stanja; 2. sporazumna nova ureditev trgovinskih odnosov s povišanjem carin; 3. odpoved trgovinske pogodbe. Avstrija upa, da se bo uresničila druga možnost, da bo torej prišlo do sporazumne nove ureditve trgovinskih odnosov.

Radič + Pribečević.

Šeštevanje Radič + Pribečević pred letom, da celo še pred dvema mesecema ne bi dalo radi prevelikega, naravnost sovražnega nasprotstva med njima nobenega rezultata. Danes pa Radič + Pribečević = kmetška demokracija. Da se danes dasta Radič in Pribečević politično šeštevanje, je posledica njene slabosti in osamljenosti. Ker jih nihče ne upošteva ter sprejeti v vlado, sta se združila in zvezala med seboj, da bi izsilila tako upoštevanje. Kmetška demokracija je samo firma, ki bi naj privlačila druge. Ako bi se kompaniji razširili ali spremenili, bi bil Radič za to, da se firma kmetška demokracija opusti in zameni z drugo. V sredo, pred Marijinim praznikom, je Radič dal novinarjem v Beogradu izjavo, v kateri je med drugim omenil tudi srbske zemljoradnike (kmete). O njih je rekel: »Pri srbskih zemljoradnikih je danes tako razpoloženje, da bi mogli stopiti v naš klub, a ne v kmetško-demokratsko zvezo. V sled tega bi se spremenil naslov ter se glasil: narodna kmetška stranka«. Radič je torej pripravljen opustiti firmo: Kmetška demokracija ter jo zameniti s firmo: Narodna kmetška stranka.

Ta Radičeva izjava je nov dokaz za ono edino stalno črto v Radičevem značaju, in ta je nestalnost in spremenljivost. Radič je sposoben, da spremeni svoje mišljenje in zato tudi svoje politične zveze ne samo vsako leto, marveč vsak mesec, vsak teden, vsak dan. Ako bi mu radikali danes ponudili sprejem v vlado, bi opustil svojo sedanjo politično zvezo, ki jo imenuje kmetško demokracijo, opustil bi vse kombinacije in račune z Davidovičem in Marinkovičem ter zasedel ponujeni mu ministrski stolček, na katerem je sedel v družbi z radikali skoro dve leti.

Za Pribečevića je kmetška demokracija, katero predstavlja v zvezi z Radičem, sredstvo ne toliko za to, da bi se dokopal do vlade, česar sam ne pričakuje, marveč predvsem za to, da popravi svoj politični položaj med hrvatskim in slovenskim narodom, med katerim je vsled svoje nedemokratske in nasilne centralistične politike izgubil vse zaupanje. Ako se Pribečević danes poljubuje z Radičem, pričakuje, da mu bodo ti politični poljubi prinesli ljubezen hrvatskega kmetškega ljudstva. Pa tudi v tem se vara.

Radič-Pribečevićeva firma kmetške demokracije je torej nesolidna in preračunjena na možnost politične preva-

se je priklonil s fino ironijo Hata Jyrosi, — toda v slučaju japonsko-ameriške vojne bi v Ameriki čez pet minut po izbruhu vojne ne bilo enega edinega človeka, ki bi lahko poslal na smrtno pot tiste z magnetičnimi valovi regulirane morilne pline. Opozoriti vas moram, spoštovani gospodje, na sledeče: Japonska lahko vrže v Ameriko tako neizrekljivo močno električno streljo, ki bi v trenutku uničila ves kontinent in bi ga tudi lahko pogreznila v morje obenem s tistim gotovim plinskim regulatorom in vso oblastjo ... Ali mi verjame, gospodje?

Zastopniki narodov so ga otraplo poslušali. Rumeni obraz Hata Jyrosija se je mrzlo smejal zboru ko kak Budov kip.

— Izjaviti pa tudi moram, da japonski narod, saj je njegova kultura starejša in bolj človeška, ko kultura bele rase, ne bo zlorabljal one izjemne moči, ki mikado polaga v roke hegemonijo narodov sveta in vseh morij. Japonska je v tem trenutku gospodar sveta, toda zvesto bo služila osrečujočim interesom človeštva, dokler ne bo videla sovražnega kljubovanja nasproti svojim pravicam in poštenim namenom. Prvi pogoj Japonske je, da dajo Zedinjene države primerno zadoščenje. Le na tej podlagi moremo razpravljati dalje ...

Mr. Smoling je nervozno vstal.

— Razpravo moramo nadaljevati le v slučaju, da cesarska vlada zasede električni stroj mr. Mutsuhito Dsain in imda popolno garancijo, da se katastrofalni napad, ki je uničil San-Francisko, ne ponovi, dokler se razprava na medsebojno zadovoljstvo obeh držav ne zaključi. Iz tega kar se je zgodilo upravičeno smelo sklepamo, da če dotičnik, ki je ono orožje ustvaril in ga samovoljno v osebne smotre porabil, meni, da stoji izven človeštva, — streljo svojega električnega stroja svojevoljno zopet lahko uporabi nasproti drugemu narodu. Zato pozivam spoštovano zastopstvo japonske cesarske vlade, naj prevdarijo važnost moje prošnje za ozirom na človeštvo in naj takoj storijo potrebne korake, da se orožje, ki nikakor ne spada v krog modernega kulturnega svetovnega življenja, zasede ...

V zboru je zašumelo odobravanje. Japonci so nepremično sedeli na svojih prostorih. Rumene sfinge. Predsednik lord Brandbury se je obrnil proti Hata Jyrosu:

— Gospod, vi ste v imenu vlade izjavili, da se je zgo-

re. Zategadelj tudi ne bo imela uspeha. Glavna nosilca te firme nista nikdar bila sposobna za pozitivno graditeljsko državno delo v demokracičnem smislu. Vedno sta bila politika fraze, strasti in hujkanja. V tem pravcu se tudi giblje delo te takozvane kmetške demokracije v beogradskem parlamentu. To delo se kaže v številnih nujnih predlogih, s katerimi se trati dragoceni čas ter se zastavlja pot potrebnim zakonom na gospodarskem in upravnem polju, izraža pa se najkrepkeje v brezprimernem zmerjanju in psovanju, v katerem je Radič dosegel višino. Takšno je Radičevo delo v parlamentu. S takšnimi uspehi se more ponašati kmetška demokracija v narodni skupščini.

Da bomo nasprotnike poznali.

Narodni izdajalci!

Demokrati mislijo, da so že izvršili vso narodno dolžnost, ko so ustanovili Orjuno, ki se pretepa — za narod, maže hiše in trga napise celo na demokratski tiskarni v Mariboru. Zato se po trgih vežejo z Nemci kot v Konjicah, v Slov. Bistrici itd. To so ti strici, ti demokrati! Ne bo dolgo, ko jih boste pa slišali, da smo mi narodni izdajalci, če Nemci glasujejo kje z nami! Hinavci!

Demokratsko občinsko gospodarstvo pred sodiščem!

V Mariboru so imeli demokrati mestno hranilnico v popolni oblasti. Pa so tako delali, da jih je veliki župan razgnal in imenoval gerenta, ki je pa »delo« demokratov izročil sodniji v preiskavo. Lepi gospodarji, ti demokrati!

Delavski denar za advokatske pisarne.

Mariborski socijalisti so sklenili, da bodo delavski denar, ki so ga izželi iz delavskih žepov, uporabili za to, da bodo — demokratskim advokatom sezidali palačo za pisarne in stanovanja!

Delavci — v barake!

Socijalista Bahun in Eržen sta v občinskem svetu v Mariboru zahtevala, da naj mestna občina zida — barake za delavce. Naša stranka pa pravi, da mora tudi delavec stanovati v hišah in ne v barakah! Socijalisti pač hočejo, da so delavci — nesrečni in nezadovoljni, ker samo takrat njim pšenica gre v klasje.

Boga ni ...

je zavpil nosilec socijalistične liste v Mariboru Eržen na občinski seji dne 7. decembra t. l. Sam je odpadel od kat. Cerkve in je organiziran brezverec, zato ni čuda, da tako govori. Čudno je le to, da naše delavske družine, ki so po večini še verne, sledijo takemu človeku. Socijalisti so najhujši bojevnik za vlado brezverskega kapitalizma nad delavcem, ki si tako v svoji zaslepljenosti sami pletejo bič, ki jih tepe!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Davidovič pri kralju. Na večkratno lastno prošnjo je bil Davidovič sprejet pri kralju. Seveda so mnogi mislili, da se bo iz tega obiska kar naenkrat izcimila nova vlada.

Radič sestavlja novo vlado! Seveda v opoziciji! Toda po njegovem sploh ne bo več opozicije. On bo tako vlado spravil vkup, da bodo vse stranke v vladi, vsa opozicija bo — eden poslanec in to je socijalist Petejan. Našo stranko pusti v vladi, češ, da Slovenci so potrebni, ker delajo. Ves svet se že smeji temu politiku.

Finančni minister je bolan in ima dva meseca dopusta. Nekateri pravijo, da je to politična bolezen, ker mu celo že vladne stranke izpreminjajo proračun.

dilo uničenje San-Franciska brez vednosti in volje Japonske, iz česar naravno sledi, da se japonska vlada ne isto- veti z onim človekom, ki je v zaslepljenosti s povzročitvijo grozne katastrofe v San-Francisku izvršil uboj množice. Prosim vas, intervenirajte pri vladi, da se upravičeni želji Zedinjenih držav — že tudi v interesu povojnega uspeha naše razprave — takoj zadosti ...

V tem trenutku je vstopil brzojavni uradnik v Dreadnought in je mr. Smoling predal radiobrzjav Zedinjenih držav. Vodja ameriške delegacije je obledelo skočil z mesta.

— Japonci zopet preti, da v osemindesetih urah uniči San-Francisko, Chicago, Filadelfijo in New-Jork ... Prosim, da se električni stroj takoj zasede!

Nastala je panika. Predsednik je z zvonjenjem pomiril krik.

— Mr. Hata Jyrosi, kaj pravite k temu?

Člani japonske delegacije so se spogledali.

— Naj bo, — je mirno priklimal Hata Jyrosi. — Uka- žem, da se zasede ...

XVIII.

— Gostje so prišli, — je javila Breskev.

— Kdo so?

— G. Češplja, ...

V sobo je vstopil možak v sivi uniformi. G. Češplja, policijski šef. Za njim dva redarja. Roke so jim spoštljivo visele na kolena in so se s spoštljivim in finim smehom globoko priklanjali. Mutsuhito Dsain je osupnil, a je ravno- tako vrnil prijazno pozdrav.

Neskončno me veseli, da vas morem v vašem domu pozdraviti, se je še bolj prijazno priklonil g. Sliva. — Pozdravljam vas kot enega največjih sinov Vzhajajočega solca ...

In redarja sta za njim momljala poklon.

— Danes jutraj, ko se je nad črešnjem cvetjem razlil solnčni žarek, sem se srečno zbudil, ker sem mislil na to, da bom danes iz oči v oči videl največjega sina Dai Nipona, ki ga le še mikado prekaša po veličini in oblasti! — se je priklonil tako globoko, da bi se skoraj prekucnil. — In ko sem končal jutranjo molitev ...

Mutsuhito Dsain je naježil obrvi.

Odsek za zunanjo politiko se bo ustanovil. To je bila stalna zahteva dr. Korošca, da bo tako narodna skupščina vršila kontrolo nad diplomati in njihovim delom!

Velika vohunska afera je prišla pred sodnijo v Skop- lju. Macedonski dijaki so bili v zvezi z macedonskim odborom na Dunaju in so zanj vohunili. Mlade dijake zagovar- jajo znameniti advokati, da bi jih rešili stroge kazni, ki so določene za vohune. — Je pa v Macedoniji res neko poseb- no stanje, ki si ga mi v naših razmerah težko predstavljamo. Nezadovoljstvo ljudstva je veliko, gotovo tudi po kriv- di policije, ki tuintam prekorači svoj delokrog in izrablja oblast. Vlada je sklenila tudi temu napraviti konec in raz- mere v Macedoniji urediti.

Oblastne skupščine zborujejo te dni in prirejajo pro- račune v smislu vladnega načela. Mariborska skupščina se sestane dne 19. decembra in bo obravnavala proračun za leto 1928-29.

Vesel dogodek v kraljevi hiši. V januarju pričakujejo v kraljevi hiši vesel dogodek: rojstvo drugega otroka.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Kako je v Albaniji? Vedno bolj se kaže v Albaniji raz- lika med dvema skupinama. Ena je za Italijo, ena pa za Jugoslavijo, oziroma za neodvisnost in za prijateljske od- nosaje z Jugoslavijo. Zanimivo pa je, da je v Albaniji ved- no več albanskih komitašev in da se Albanija pritožuje, da jo naši komitaši napadajo. Zastonj brenči ta albanski bren- celj, Jugoslavija je previdna dovolj, da se za tako igračka- nje ne zmeni.

Poljska in Litva se še nista pobotali. Je Poljska malo predaleč šla in je pripravljala prevrat na Litvanskem, da bi potem lahko posredovala, to je: deželo zasedla. Holand- ski zunanji minister bo poskusil doseči sporazum.

Mussolini se hlina in sicer to pot Franciji. Pred krat- kim je bil v celi Italiji še tak odpor proti Franciji, zdaj pa naenkrat je sprožil Mussolini misel, da se hoče osebno po- razgovoriti s francoskim zunanjim ministrom. Listi so že dan sestanka napovedali. Francija pa je to hinavstvo od- klonila in Mussolini se zastonj hlina, le svoj poraz je s tem priznal.

Rumunija se pomirja. Vlada je dobila veliko večino. Kraljici, ki se je vmešavala v politiko, je poslala opozicijska pismo, naj to opusti, če hoče dobro! — So pa obrnili vso pozornost naroda na nekaj drugega. Začeli so preganjati Jude in Madžare. S tem je spravila vlada spor za prestol za nekaj časa z dnevnega reda.

Avstrija in Nemčija sta — eno! Četudi se Avstrija ne sme še prikloniti Nemčiji, vendar se to vstrajno priprav- lja. Razni zakoni, carinska načela, celo ustroj vojske in po- licije ter vse uprave, še uniforma je že ista. Tako bodo Nemci to stvar na tihem izpeljali in bo nekega dne prišlo presenečenje, da bomo imeli — Nemčijo za soseda. Ako se naši diplomati ne bodo potrudili, se bo težko doseglo, da se državna meja na Koroškem postavi do skrajnih mej slo- venskega ozemlja.

Rusija je pravzaprav za nas skrivnost, ker vsak teden pridejo popolnoma si nasprotujoča poročila. Enkrat je že Trocky začel z revolucijo, drugič je propadel popolnoma. Litvinov in njegov nastop na razorožitvenem zboru v Zene- vi bo še najbolj zanesljivo znamenje, ki kaže, da gre Rusija nazaj od boljševizma k rednim razmeram. Celó z Anglijo se bo pobotala. Saj je to dobro tudi za nas!

Kaj je novega?

Nekaj mariborskih novic. Po Mariboru govori vse o občinskih volitvah, ki se bodo vršile v nedeljo 18. dec. SLS upa z vso gotovostjo, da bo radi dosedanjega uspešne- ga dela pri občini tudi pri teh volitvah odrezala dobro. — Mariborčani so veseli, ker jim je spravila mestna občina tramvaj z avtomobili, ki je prevažajo staro in mlado po mestu. Ti osebni avtomobili so vedno natlačeno polni. —

— S čim vam lahko postrežem? — je vprašal suho- parno.

... sem zahvalil velikega boga, ki čuva japonsko cesarstvo in ga brani pred sovražnim napadom in zoper bolezní, da, zahvalil ...

— Toda zakaj? — se je vzbudil v znanstveniku sum.

— Da danes lahko govorim z velikim duhom dežele cvetja ...

— In kaj hočete?

... ker tudi tega nisem vreden, da bi vam poljubil nohte, — se je smejal policijski šef rumeno, skoraj brez- dušno. — Zelo veliko odklovanje je za mene, da vam kot navaden policijski šef smem izročiti odlok japonske vlade.

Oba redarja sta se naglo priklonila, drobno stopicala in stopila na stran, ko da ne moreta vzdržati pogleda veli- kega duha. Dve majhni, sivi miši. Poosebljena ponižnost in pozornost.

— Kak odlok? — je vprašal Mutsuhito Dsain rezko, medtem pa se je uslužno priklanjal pred g. Češpljo.

Policijski šef je škrlatnil na fulminoid.

— Da, takoj povem, — ga je gledal z globokim spošto- vanjem. — samo čakam, da se duša vzbudi iz veselja ...

V ozadju je zaškrpala stena.

— Gospodu povem! — je protestiralo za steno deklet- ce. — Tako dolgo ne smete vstopiti.

— Kaj je to? — se je obrnil nazaj znanstvenik. — Kdo so oni?

— Moji ljudje, — se je priklanjala g. Češplja. — O, vi neotesani psi ...

Pod stensko odprtino so vstopili trije redarji, globoko so se priklanjali, potem pa so se po vojaško vzravnali in se brez besede postavili k električnemu stroju.

— Kaj hočete? — je zakričal nad njimi znanstvenik.

— Čuvajo električni stroj, — se je priklanjala gospod Češplja.

— Na čigavo povelje? — je vzplamtel Mutsuhito Dsain. — In kaj je to? Kako upate vdreti v mojo hišo, ko moje dekle pravi, da ni dovoljeno? Marš ven!

Petorica redarjev je pribito stala poleg stroja. Niti ganili se niso, le policijski šef se je neprestano smejal in priklanjal.

Dalje prihodnjšč.